

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

Α΄ Λυκείου

Θεματική ενότητα:

Τα φύλα στη λογοτεχνία

Τίτλος:

«Η θέση της γυναίκας στην οικογένεια. Ο θεσμός της προίκας»

Συγγραφή: ΜΑΡΙΑΝΝΑ ΒΕΝΟΥΤΣΟΥ

Εφαρμογή: ΜΑΡΙΑΝΝΑ ΒΕΝΟΥΤΣΟΥ

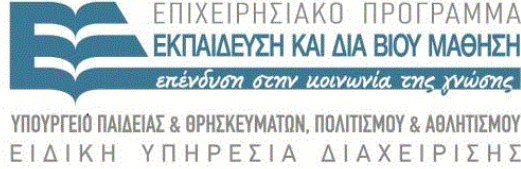

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη 2012

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας λογοτεχνίας: Βασίλης Βασιλειάδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Η θέση της γυναίκας στην οικογένεια. Ο θεσμός της προίκας.

Εφαρμογή σεναρίου

Μαριάννα Βενούτσου

Δημιουργία σεναρίου

Μαριάννα Βενούτσου

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Λογοτεχνία

Τάξη

Α΄ Λυκείου

Σχολική Μονάδα

2^ο Γενικό Λύκειο Αχαρνών

Χρονολογία

Από 10-10- 2012 έως και 20-11-2012.

Διδακτική/ θεματική ενότητα

Τα φύλα στη λογοτεχνία

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

11 ώρες

Χώρος

Ι.Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, αίθουσα προβολών, εργαστήριο πληροφορικής.

ΙΙ. Εικονικός χώρος: ιστολόγιο τάξης.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Για την υλοποίηση και εφαρμογή του παρόντος σεναρίου επιδιώχθηκε στα εισαγωγικά μαθήματα πριν την εφαρμογή του σεναρίου να εξοικειωθούν οι μαθητές με την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία. Προς αυτήν την κατεύθυνση συνέβαλε η διαμόρφωση ομάδων. Όλοι οι μαθητές μου γνωστοποίησαν, μέσω σχετικού ερωτηματολογίου που συμπλήρωσαν, πως γνωρίζουν τη λειτουργία και χρήση του προγράμματος επεξεργασίας κειμένου του Η/Υ (Word), του λογισμικού δημιουργίας παρουσιάσεων (PowerPoint), του φυλλομετρητή (Internet), ενώ χρειάστηκε πριν την εφαρμογή του σεναρίου να παρουσιάσω στους μαθητές της τάξης μου τη διαδικασία ανάρτησης των εργασιών τους στο ηλεκτρονικό περιβάλλον του ιστολογίου. Χρησιμοποιήθηκε, επίσης, το εργαστήριο πληροφορικής, όπου χρειάστηκαν έξι Η/Υ, σε δύο από τους οποίους τοποθετήθηκαν ηχεία. Τέλος, χρησιμοποιήθηκε και ο βιντεοπροβολέας του σχολείου.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Μαριάννα Βενούτσου, Η θέση της γυναίκας στην οικογένεια. Ο θεσμός της προίκας, Νεοελληνική Λογοτεχνία Α΄ Λυκείου, 2012.

Το σενάριο αντλεί

Το σενάριο αντλεί ορισμένες ιδέες από την παρουσίαση της σχολικής συμβούλου Βασιλικής Δεμερτζή για την ενότητα «Τα φύλα στη λογοτεχνία της Α΄ Λυκείου», στο πλαίσιο ημερίδας των σχολικών συμβούλων της Γ΄ Αθήνας, με τίτλο «Λογοτεχνία Α΄ και Β΄ Λυκείου: Προτάσεις προσέγγισης» (Αιγάλεω 2012).

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το παρόν σενάριο διδασκαλίας αφορά στην πρώτη διδακτική ενότητα του μαθήματος της νεοελληνικής λογοτεχνίας της Α΄ Λυκείου με τίτλο «Τα φύλα στη λογοτεχνία». Οι μαθητές κλήθηκαν να εξετάσουν ορισμένα υποθέματα της συγκεκριμένης ενότητας: τη θέση της γυναίκας στην οικογένεια, τον γάμο και την προίκα,

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
πρόγραμμα για την ανάπτυξη

αξιοποιώντας τότε τα πλεονεκτήματα της μετωπικής και τότε της ομαδοσυnergατικής διδασκαλίας, εργαζόμενοι ατομικά ή ομαδικά.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Η συγκεκριμένη διδακτική εφαρμογή είχε ως βασικό στόχο να γίνουν κατανοητά, μέσω των προτεινόμενων λογοτεχνικών κειμένων όχι μόνο η θέση της γυναίκας στην οικογένεια (ή και στην κοινωνία), αλλά κυρίως πώς αυτός ο κοινωνικός της ρόλος αποτυπώνεται στη λογοτεχνία. Με ποιους τρόπους δηλαδή (εκφραστικούς, αφηγηματικούς), με ποια ιδιαίτερη χρήση της γλώσσας, με ποια αφηγηματικά μέσα, από ποια οπτική γωνία τα λογοτεχνικά κείμενα παρουσιάζουν τη γυναίκα, τον γάμο και τον θεσμό της προίκας κλπ.

Για να αποκτήσουν οι μαθητές μια πιο σαφή εικόνα για τη θέση της γυναίκας στην οικογένεια και να παρακολουθήσουν την εξέλιξη των κοινωνικών στερεοτύπων επιλέχθηκαν κείμενα που καλύπτουν διαφορετικές περιόδους της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, από την πρώτη περίοδο και τις παραλογές έως και τη σύγχρονη λογοτεχνία.

Εργαζόμενοι σε ομάδες, οι μαθητές απόλαυσαν τα οφέλη της ομαδοσυnergατικής μάθησης, όπως την πολύτιμη ανταλλαγή απόψεων καθώς και τη διαμόρφωση κλίματος οικειότητας και συνεργασίας. Επιπλέον, η ένταξη στην εκπαιδευτική διαδικασία των εφαρμογών του Η/Υ κατέστησε το μάθημα πιο ελκυστικό και οι μαθητές ήρθαν σε επαφή με τους «νέους γραμματισμούς»

Τέλος, σκοπός ήταν ο μαθητής να μη γίνει απλώς δέκτης γνώσεων και στάσεων ζωής, αλλά να ερευνά, να δημιουργεί, να συμμετέχει, να ασκεί κριτική, συγκρίνοντας τη θέση της γυναίκας, όπως αυτή αποτυπώνεται στα προς μελέτη λογοτεχνικά κείμενα, με την αντίστοιχη στη δική του εποχή, με βάση τον δικό του αξιακό κόσμο.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Με τη διδασκαλία του σεναρίου επιδιώχθηκε οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να διακρίνουν τη θέση της γυναίκας μέσα στην οικογένεια, τα κοινωνικά στερεότυπα περί γάμου, τον θεσμό της προίκας μέσα από κείμενα διαφορετικής εποχής (από την πρώτη περίοδο ως τη σύγχρονη λογοτεχνία) ή διαφορετικής χώρας προέλευσης (νεοελληνική, ευρωπαϊκή λογοτεχνία),
- να κατανοήσουν ότι αυτός ο κοινωνικός ρόλος της γυναίκας (συζύγου, κόρης, αδελφής) εξαρτάται άμεσα από τις αντιλήψεις για την εικόνα και τον κοινωνικό ρόλο κάθε φύλου που επικρατούν ανά εποχή,
- να συνειδητοποιήσουν ότι οι παραπάνω αντιλήψεις που κάθε φορά διαμορφώνονται για τον κοινωνικό ρόλο της γυναίκας σχετίζονται και με το ιστορικό, πολιτισμικό και κοινωνικό πλαίσιο μέσα στο οποίο διαμορφώνονται,
- να κατανοήσουν πως από τη διαμορφωμένη λόγω των κοινωνικών στερεοτύπων θέση της γυναίκας στην οικογένεια εξαρτώνται άμεσα και οι προσδοκίες των άλλων απέναντί της, αλλά και η συμπεριφορά της ίδιας και των άλλων μελών της οικογένειας.

Γνώσεις για τη γλώσσα/λογοτεχνία

Με τη διδασκαλία του σεναρίου επιδιώχθηκε οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να συγκρίνουν τα στερεότυπα για τη θέση της γυναίκας στην οικογένεια με τα λογοτεχνικά πορτρέτα των γυναικών των προς εξέταση κειμένων και να δουν κατά πόσο η λογοτεχνία αναπαράγει ή αλλάζει και ανατρέπει αυτά τα κοινωνικά στερεότυπα για το γυναικείο φύλο,
- να διερευνήσουν τον ρόλο που διαδραματίζουν οι αφηγηματικοί τρόποι, τα αφηγηματικά μέσα και τα λογοτεχνικά ρεύματα στην «απόδοση» του λογοτεχνικού πορτρέτου της γυναίκας, αλλά και των κοινωνικών στερεοτύπων που σχετίζονται με αυτή,

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- να γνωρίσουν τα βασικά χαρακτηριστικά των λογοτεχνικών κειμένων, ανάλογα με την εποχή που γράφτηκαν (παραλογές, κρητική λογοτεχνία, επτανησιακή σχολή, νέα αθηναϊκή σχολή, μεταπολεμική και σύγχρονη λογοτεχνία),
- να εξετάσουν τη γλώσσα, τη στιχουργική και την ύπαρξη λογοτεχνικών ρευμάτων των κειμένων που μελέτησαν, μέσω των οποίων αποδίδονται οι αντιλήψεις των συγγραφέων τους για τα κοινωνικά στερεότυπα,
- να διερευνήσουν με ποιον τρόπο αποτυπώνεται μέσω των κατάλληλων γλωσσικών επιλογών η θέση της γυναίκας στην οικογένεια και στον γάμο στα λογοτεχνικά κείμενα,
- να ασκηθούν στη γραφή διαφορετικών κειμενικών ειδών (βιβλιοπαρουσίαση, ημερολόγιο, άρθρο), χρησιμοποιώντας το ανάλογο ύφος, επικοινωνιακό πλαίσιο και κάνοντας τις κατάλληλες λεκτικές επιλογές.

Γραμματισμοί

Με τη διδασκαλία του σεναρίου επιδιώξαμε οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να οδηγηθούν στην ορθή χρήση της γλώσσας και του λόγου, τόσο του γραπτού, όσο και του προφορικού,
- να σχηματίσουν σαφή εικόνα για τη θέση της γυναίκας μέσα στην οικογένεια, τον γάμο και τον θεσμό της προίκας μελετώντας τα λογοτεχνικά κείμενα και κατανοώντας πώς η λογοτεχνία αποτυπώνει τα παραπάνω,
- να εξοικειωθούν με τις απλές εφαρμογές του Η/Υ και με το ηλεκτρονικό περιβάλλον του ιστολογίου, στο οποίο θα αναρτούσαν τις εργασίες τους και το οποίο θα αποτελούσε ένα από τα βασικά εργαλεία ανατροφοδότησης.

Διδακτικές πρακτικές

Το παρόν σενάριο με τίτλο «Η θέση της γυναίκας στην οικογένεια. Ο θεσμός της προίκας» πραγματεύεται ένα θέμα που οι μαθητές της Α΄ Λυκείου μπορούν εύκολα να κατανοήσουν, να σχολιάσουν και να αναπτύξουν τις απόψεις τους για αυτό, αναγόμενοι και στις προϋπάρχουσες γνώσεις τους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Το θέμα του εν λόγω σεναρίου σχετίζεται άμεσα με την πρώτη θεματική ενότητα, την προτεινόμενη από το [Νέο Πρόγραμμα Σπουδών](#) για την Α΄ Λυκείου, ενώ αξιοποιούνται δημιουργικά και οι Νέες Τεχνολογίες (ΤΠΕ), οι οποίες ενισχύουν την παιδαγωγική αξία του σεναρίου.

Για την εφαρμογή του σεναρίου στη σχολική τάξη χρησιμοποιήθηκαν τόσο κείμενα που ανθολογούνται στα σχολικά εγχειρίδια της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας και σε άλλα σχολικά βιβλία, όσο και λογοτεχνικά κείμενα εκτός σχολικών εγχειριδίων, καθώς και άλλο εποπτικό και συνοδευτικό υλικό που συνέβαλε στη βαθύτερη κατανόηση της ενότητας, όπως βίντεο, τραγούδια και θεατρικές παραστάσεις, σχετικές με το θέμα του σεναρίου.

Η παρούσα εφαρμογή χωρίζεται σε τρεις φάσεις, όπως, άλλωστε, προτείνεται και από το Π.Σ για τη Λογοτεχνία στην Α΄ Λυκείου, δηλαδή τη φάση *Πριν την ανάγνωση*, τη φάση της *Κυρίως ανάγνωσης* και τη φάση *Μετά την ανάγνωση*. Οι μαθητές εργάστηκαν ατομικά ή ομαδικά, ασχολούμενοι με συγκεκριμένες δραστηριότητες των φύλλων εργασίας που τους δόθηκαν, ενώ όλοι μαζί –εγώ ως εκπαιδευτικός και οι μαθητές– αξιολογήσαμε την προσπάθεια που κατέβαλαν όλοι, με κριτήριο τον βαθμό απόκτησης των δεξιοτήτων που επιδιώξαμε, βάσει της σκοποθεσίας του σεναρίου, να αποκτήσουν οι μαθητές.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

«Τα φύλα στη λογοτεχνία» είναι η πρώτη θεματική ενότητα του μαθήματος της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας της Α΄ Λυκείου, σύμφωνα με το [Νέο Πρόγραμμα Σπουδών](#) για το Λύκειο. Το εν λόγω σενάριο, που εφαρμόστηκε στην τάξη, επιλέχθηκε όχι μόνο λόγω της συμβατότητας με την παραπάνω θεματική ενότητα, αλλά και επειδή θέματα όπως η θέση της γυναίκας και ο γάμος γίνονται εύκολα αντιληπτά από τους μαθητές και προσελκύουν το ενδιαφέρον τους, αφού έχουν τη δυνατότητα να τα σχολιάσουν στηριζόμενοι στα βιώματα, τις εμπειρίες τις γνώσεις ή τα ακούσματά τους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το παρόν σενάριο διδασκαλίας συνδέεται άμεσα με την ενότητα «Τα φύλα στη λογοτεχνία» του [Ν.Π.Σ](#) για τη Λογοτεχνία της Α΄ Λυκείου, αφού πραγματεύεται ορισμένα υποθέματα της ενότητας και συγκεκριμένα τη θέση της γυναίκας στην οικογένεια, τον γάμο και την προίκα. Στόχος του σεναρίου ήταν να γνωρίσουν οι μαθητές τη θέση της γυναίκας στο στενό πλαίσιο της οικογένειας, τα κριτήρια με τα οποία γινόταν η επιλογή του συντρόφου και ο γάμος, αλλά και την αναγκαιότητα ύπαρξης του θεσμού της προίκας (λόγω και της θεσμοθέτησής του), καθώς και πώς όλα τα παραπάνω αποτυπώνονται στη λογοτεχνία. Ο στόχος αυτός συνδέεται και με τους γενικότερους στόχους του Π.Σ για τη λογοτεχνία για τη συγκεκριμένη θεματική ενότητα, μεταξύ των οποίων είναι η γνώση από τους μαθητές των κοινωνικών ρόλων των φύλων.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Κατά τη διάρκεια της εφαρμογής του σεναρίου εξέχουσα θέση δόθηκε στη χρήση και αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών. Η εξοικείωση των μαθητών με τα ανοικτά περιβάλλοντα μάθησης, η απόκτηση ικανοτήτων ως προς την επιλογή, χρήση και αξιολόγηση πληροφοριών από το διαδίκτυο, η ικανότητα παραγωγής γραπτού λόγου μέσω του περιβάλλοντος του επεξεργαστή κειμένου ή του λογισμικού δημιουργίας παρουσιάσεων (Word, PowerPoint), η εξοικείωση με την αξιοποίηση των πολυμέσων (βίντεο, τραγούδια) για την αισθητική απόλαυση των λογοτεχνικών κειμένων, αλλά και την ερμηνευτική προσέγγισή τους ήταν μερικά από τα οφέλη που αποκόμισαν οι μαθητές, τα οποία απορρέουν από τη δημιουργική αξιοποίηση των ΤΠΕ.

Επιπλέον, το ηλεκτρονικό περιβάλλον του ιστολογίου, λειτουργώντας ως εικονικός χώρος συνάντησης, συνεργασίας, ανταλλαγής απόψεων και ανατροφοδότησης προσέδωσε στο σενάριο επιπλέον διδακτική αξία.

Τέλος, η δημιουργία εννοιολογικών χαρτών, μέσω συγκεκριμένου λογισμικού, όξυνε την κριτική σκέψη των μαθητών και συνέβαλε τα μέγιστα σε αυτό

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

που ονομάζουμε εικονιστική μάθηση, μέσω της γραφικής αναπαράστασης και παρουσίασης μιας ιδέας ή πληροφορίας.

Κείμενα

Λογοτεχνικά κείμενα σχολικών εγχειριδίων

ΚΝΑ Α΄ Λυκείου:

«Της νύφης που κακοπάθησε», παραλογή
Ανδρέας Λασκαράτος, «Τα μυστήρια της Κεφαλονιάς»
Βιτσέντζος Κορνάρος, «Ερωτόκριτος»

ΚΝΑ Β΄ Λυκείου:

Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, «Η φόνισσα»
Κωνσταντίνος Θεοτόκης, «Η τιμή και το χρήμα»
Ευρωπαϊκή Λογοτεχνία Β΄ Λυκείου-επιλογής
Τζέιμς Τζόυς, «Η Έβελιν»

ΚΝΑ Γ΄ Λυκείου:

Ανδρέας Φραγκιάς, «Άνθρωποι και σπίτια»
Λογοτεχνία Κατεύθυνσης Γ΄ Λυκείου
Κική Δημουλά, «Σημείο αναγνωρίσεως»

Λογοτεχνικά κείμενα εκτός των σχολικών εγχειριδίων

Ρέα Γαλανάκη, *Ελένη ή ο κανένας*. Αθήνα: Καστανιώτης, 2004.

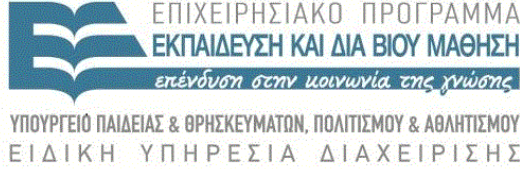
Βιτσέντζος Κορνάρος, *Ερωτόκριτος*, ενότητα Δ΄, στ. 277-298, 309-360. Αθήνα: Ερμής, 1998.

Σώτη Τριανταφύλλου, *Άλμπατρος*. Αθήνα: Πατάκης, 2003.

Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, *Η φόνισσα* (1903). Στο *Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, Άπαντα*, κριτ. έκδ. Ν.Δ. Τριανταφυλλόπουλος, τ. 3, 417-520. Αθήνα: Δόμος, 1989.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Υποστηρικτικό υλικό

Μη λογοτεχνικά κείμενα

[«Καταμερισμός εργασίας στη σύγχρονη ελληνική οικογένεια»](#), *Κοινωνιολογία Γ΄ Λυκείου*, 79-81 [συμπεριλαμβανομένου και του πίνακα (σ. 80) με τίτλο «σύγκριση ρυθμίσεων οικογενειακού δικαίου»]. Αθήνα: ΟΕΔΒ.

Κ. Μπέη, [Μετά τη «νεκρανάσταση» του σχεδίου Γαζή. Αλήθειες και μύθοι γύρω από την προίκια](#), *Ελευθεροτυπία*, 1981.

Τραγούδια

Μελοποιημένοι στίχοι από τον Ερωτόκριτο. [Νίκος Μαμαγκάκης, *Ερωτόκριτος του Βιτσέντζου Κορνάρου (Μπαλάντα για τρεις φωνές και λίγα όργανα)*, 2006].

Βίντεο

[«Η κατάρα να είσαι γυναίκα»](#) (απόσπασμα από βίντεο-ντοκιμαντέρ που παρουσιάστηκε στην εκπομπή της ET1 «Θεματική Βραδιά», Μάρτιος 2007).

[Ο πατέρας](#) του Αυγούστου Στρίντμπεργκ, Γιώργος Αγαθονιακιάδης, 1988 (θεατρική παράσταση που ανέβηκε από την Κεντρική Σκηνή του Εθνικού Θεάτρου και παρουσιάστηκε από την εκπομπή της ET1 «Το Θέατρο της Δευτέρας»).

Ιστοσελίδες

Πύλη για την ελληνική γλώσσα: Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής.

Σπουδαστήριο Νέου Ελληνισμού: [Ανθολόγιο Αναγνώσεων](#)

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

Α΄ φάση: Πριν την ανάγνωση (2 ώρες)

1^η ώρα (αίθουσα προβολών)

Στόχος αυτής της φάσης ήταν αφενός, η ενημέρωση των μαθητών για το θέμα του σεναρίου, που αποτελεί και υποθέμα της πρώτης θεματικής ενότητας του μαθήματος της Λογοτεχνίας της Α΄ Λυκείου, και αφετέρου, η πρόκληση του ενδιαφέροντος των μαθητών.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πριν την έναρξη της παρούσας φάσης είχα μεριμνήσει για τη διαδικασία της διαμόρφωσης ομάδων, ώστε να δημιουργηθεί κλίμα συνεργασίας και οικειότητας μεταξύ των μαθητών¹. Ζήτησα από τους μαθητές να συμπληρώσουν ένα ερωτηματολόγιο, το οποίο ήταν ένα είδος κοινωνιογράμματος, καθώς σε αυτό οι μαθητές κλήθηκαν να απαντήσουν σε ερωτήσεις που αφορούσαν στο ενδιαφέρον για το μάθημα της λογοτεχνίας, στην ανάγνωση λογοτεχνικών βιβλίων, αλλά και στη γνώση του προγράμματος επεξεργασίας κειμένου, του λογισμικού δημιουργίας παρουσιάσεων, του φυλλομετρητή και του ηλεκτρονικού περιβάλλοντος του ιστολογίου, στο οποίο έγινε η ανάρτηση των εργασιών. Ζητήθηκε, επιπλέον, από τους μαθητές να σημειώσουν στο ερωτηματολόγιο ένα μόνο όνομα συμμαθητή τους με τον οποίον επιθυμούσαν να συνεργαστούν καθ' όλη τη διάρκεια εφαρμογής του σεναρίου. Στη συνέχεια, ακολούθησε η επεξεργασία των απαντήσεων του ερωτηματολογίου και προέκυψαν οι τελικές ομάδες, για τη διαμόρφωση των οποίων έλαβα υπόψη μου την επιθυμία των μαθητών να συνεργάζονται με κάποιον από τους συμμαθητές τους, ενώ, ταυτοχρόνως, προσπάθησα να εντάξω σε κάθε ομάδα έναν μαθητή με ενδιαφέρον για τη λογοτεχνία και κάποιον με καλή γνώση και χρήση των προγραμμάτων του ηλεκτρονικού υπολογιστή. Τέλος, αφιερώθηκε σχεδόν μισή διδακτική ώρα στην παρουσίαση της λειτουργίας του ηλεκτρονικού περιβάλλοντος του ιστολογίου.

Η 1^η ώρα της Α' φάσης ξεκίνησε με ερωτήσεις ως αφόρμηση, οι οποίες αφενός κίνησαν το ενδιαφέρον των μαθητών και αφετέρου τους ενημέρωσαν για τη θεματική ενότητα την οποία θα διδάσκονταν θέτοντας τους και έναν γενικότερο προβληματισμό. Συγκεκριμένα, οι μαθητές ρωτήθηκαν: *Ποια ήταν η κοινωνική θέση*

¹ Αναφορικά με τη διαμόρφωση ομάδας πρέπει να επισημανθούν τα ακόλουθα: ο αριθμός των παιδιών της τάξης ήταν είκοσι έξι και επομένως δημιουργήθηκαν έξι ομάδες, εκ των οποίων οι τέσσερις ήταν τετραμελείς και δύο πενταμελείς. Κάθε μαθητής, ως μέλος της ομάδας, ανέλαβε έναν ρόλο: άλλος ήταν ο γραμματέας που κρατούσε το ημερολόγιο της ομάδας, κάποιος άλλος ο συντονιστής, ενώ η ίδια η ομάδα πρότεινε αυτούς που είχαν εξοικείωση με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές, οι οποίοι έγιναν οι δακτυλογράφοι και ανέλαβαν να δακτυλογραφούν τα κείμενα των ομάδων στον επεξεργαστή κειμένου ή στο λογισμικό δημιουργίας παρουσιάσεων.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

των γυναικών στο παρελθόν και ποια είναι σήμερα; Πώς λειτουργούσε τότε και πώς σήμερα η οικογένεια; Έχετε ακούσει για την προίκα; Ποιες είναι οι δικές σας εμπειρίες;

Κάθε φορά που ακουγόταν μία ερώτηση στη τάξη, ζητούνταν από τους μαθητές να καταθέσουν τις απόψεις τους, στηριζόμενοι στις εμπειρίες ή στα ακούσματά τους. Η όλη συζήτηση διήρκεσε περίπου δέκα λεπτά. Ακούστηκαν πολλές και ενδιαφέρουσες απόψεις, πολλές φορές διαμετρικά αντίθετες. Παρατήρησα πως ό,τι ονομάζεται «αιώνια πάλη των δύο φύλων» έλαβε σάρκα και οστά κατά τη διάρκεια της παραπάνω συζήτησης, καθώς ορισμένα από τα αγόρια της τάξης τάχθηκαν υπέρ μιας παλαιότερου τύπου πατριαρχικής οικογένειας, επιχειρηματολογώντας μάλιστα επί τούτου, ενώ τα κορίτσια –φανερά ενοχλημένα κάποια από αυτά– εξέφρασαν αντίθετες απόψεις, στηριζόμενα σε πιο σύγχρονες θεωρίες. Σύντομα, όμως, οι τόνοι έπεσαν, χωρίς να ξεπεραστεί το χρονοδιάγραμμα, και ακολούθησε η προβολή εικόνων, σχετικών με το θέμα του σεναρίου, με τη βοήθεια βιντεοπροβολέα.

Χρησιμοποιώντας τη φράση *Ας δούμε κάποιες εικόνες σχετικές με το θέμα μας* ενημέρωσα τους μαθητές πως θα ακολουθούσε η προβολή εικόνων², οι οποίες σκοπό είχαν να μας δείξουν πώς αποτυπώνονται τα θέματα της θέσης της γυναίκας, του γάμου, της οικογένειας αλλά και της προίκας σε άλλες μορφές τέχνης, πλην της λογοτεχνίας, όπως είναι η ζωγραφική, η γλυπτική, η φωτογραφία ή η γελοιογραφία.

Ακολούθησε ολιγόλεπτη συζήτηση (2') και ζητήθηκε από τους μαθητές να καταθέσουν τις απόψεις τους, τα σχόλιά τους, να αναφέρουν τις σκέψεις τους και τα συναισθήματα που τους προκλήθηκαν κατά τη διάρκεια προβολής των εικόνων, τα οποία στη συνέχεια κατέγραψαν σε μία πολύ σύντομη ατομική εργασία (3'-4') Ιδιαίτερη εντύπωση προκάλεσαν στους μαθητές οι φωτογραφίες των προικοσυμφώνων, αλλά κυρίως η λεπτομέρεια από τον ζωγραφικό πίνακα του Νικολάου Γύζη με τίτλο «Οι αρραβώνες των παιδιών».

Στη συνέχεια, στο 2^ο μισό της 1^{ης} διδακτικής ώρας (30-35') επιδιώχθηκε να κινητοποιηθούν ακόμη περισσότερο οι μαθητές και για αυτό ενεπλάκησαν ως ομάδες

² Η προβολή των εικόνων έγινε μέσω ενός λογισμικού δημιουργίας παρουσιάσεων (ppt) και για την αναζήτησή τους χρησιμοποιήθηκε η μηχανή αναζήτησης Google.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

σε μία άσκηση-παιχνίδι δημιουργικής γραφής. Τους δόθηκε ένα φωτοαντίγραφο με σχήματα και τους ζητήθηκε να χαρακτηρίσουν με λέξεις τη γυναίκα του χθες και του σήμερα (τονίστηκε ότι πρέπει κάθε μέλος κάθε ομάδας να συμβάλει σε αυτήν τη δραστηριότητα με μία λέξη ανά σχήμα). Οι λέξεις ήταν ρήματα, ουσιαστικά ή επίθετα. Διευκρινίστηκε στους μαθητές πως δεν χρειαζόταν να περιοριστούν, ώστε να βρουν λέξεις που να σχετίζονται μόνο με τον κοινωνικό ρόλο των γυναικών, αλλά μπορούσαν να αναφερθούν π.χ και στο ντύσιμο, την εμφάνιση κλπ., και, έτσι, αφέθηκαν οι ομάδες ελεύθερες να εκφραστούν.

Στη συνέχεια, δόθηκε στους μαθητές μία άσκηση δημιουργικής γραφής: ζητήθηκε από τις ομάδες να χρησιμοποιήσουν τις λέξεις που είχαν γράψει (8 στο σύνολο) και αξιοποιώντας τη φαντασία τους να γράψουν ανά ομάδα ένα σύντομο κείμενο ποιητικό ή πεζό (κατά την προτίμησή τους). Τονίστηκε, βέβαια, πως ανάλογα με την επιλογή του κειμενικού είδους που θα έγραφε κάθε ομάδα, μπορούσε σε αυτό να δώσει το προσωπικό της ύφος.

Κατά τη διάρκεια της επεξεργασίας της άσκησης δημιουργικής γραφής όλες οι ομάδες δούλεψαν ικανοποιητικά και επέλεξαν να συνθέσουν όχι πεζό, αλλά ποιητικό κείμενο. Αξίζει να σημειωθεί πως οι μαθητές συνάντησαν δυσκολίες όχι στη σύνθεση του ποιήματος αλλά στη συμπλήρωση του σχήματος, στην προσπάθειά τους να βρουν λέξεις που να χαρακτηρίζουν τον ρόλο των γυναικών στο παρελθόν και στη σημερινή εποχή. Εκεί παρενέβην, προκειμένου να δώσω, όπου χρειάστηκε επιπλέον πληροφορίες. Ακολούθησε παρουσίαση των εργασιών των μαθητών στην ολομέλεια της τάξης· πέντε από τις έξι ομάδες παρουσίασαν τις εργασίες τους και δέχθηκαν σε πραγματικό χρόνο τα σχόλια των άλλων ομάδων, ενώ υπήρξε και έντονος συναγωνισμός σχετικά με το ποια ομάδα είχε συνθέσει το καλύτερο ποίημα. Η έκτη ομάδα δεν πρόλαβε να ολοκληρώσει την εργασία της, καθώς ανάλωσε αρκετό χρόνο στο να βρει μία φόρμουλα συνεργασίας, ίσως λόγω της ανομοιογένειάς της (αποτελούνταν από μαθητές διαφορετικής επίδοσης και συμπεριφοράς), αλλά παρόλα αυτά χρησιμοποίησε πέντε λεπτά από το διάλειμμα για να ολοκληρώσει την εργασία της.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Οι εργασίες των μαθητών επιλέχθηκε να κρατηθούν σε χειρόγραφη μορφή.

2^η ώρα (αίθουσα προβολών)

Σε αυτήν τη 2^η ώρα της Α΄ φάσης οι μαθητές είχαν ήδη μεταβεί στην αίθουσα προβολών του σχολείου. Η διδακτική ώρα ξεκίνησε με συζήτηση δύο-τριών λεπτών, η οποία αφορούσε στις γενικότερες εντυπώσεις των μαθητών από την προηγούμενη διδακτική ώρα.

Στη συνέχεια, έγινε προβολή των είκοσι πρώτων λεπτών του θεατρικού έργου [Ο πατέρας](#) του Αυγούστου Στρίντμπεργκ, Σκοπός ήταν να δουν οι μαθητές πώς προβάλλεται το θέμα των φύλων και της θέσης της γυναίκας μέσα από μια άλλη μορφή τέχνης, το θέατρο. Ακολούθησε η προβολή του ντοκυμαντέρ [«Η κατάρα να είσαι γυναίκα»](#), διάρκειας 2'17''.

Στα επόμενα δύο λεπτά της ώρας πραγματοποιήθηκε συζήτηση στην τάξη για τις εντυπώσεις που τους προκλήθηκαν από τις δύο προβολές που προηγήθηκαν, ενώ συζητήθηκαν και ο κοινωνικός ρόλος της γυναίκας, τα αίτια που οδηγούν σε διαφορετικές απόψεις σχετικά με αυτόν, ο ρόλος που διαδραματίζει το κοινωνικό γίνεσθαι και τέλος, οι μαθητές προέβησαν σε μία σύγκριση με το σήμερα. Τα οκτώ-εννέα λεπτά που ακολούθησαν αναλώθηκαν στη συγγραφή ατομικής εργασίας, στην οποία οι μαθητές καλούνταν να καταθέσουν τις απόψεις τους σχετικά με την επίδραση του κοινωνικού και πολιτιστικού γίνεσθαι στη διαμόρφωση των κοινωνικών στερεοτύπων, λαμβάνοντας υπόψη τους και τις προβολές που προηγήθηκαν. Αξίζει να σημειωθεί πως ιδιαίτερη εντύπωση έκανε στους μαθητές το ντοκυμαντέρ που προβλήθηκε με τίτλο «Η κατάρα να είσαι γυναίκα» και μάλιστα κάποιοι από τους μαθητές κατέθεσαν στην τάξη πως είχαν διαβάσει στο παρελθόν για ανάλογα περιστατικά που αφορούν στο γυναικείο φύλο σε διάφορες περιοχές του κόσμου και τους έκαναν εντύπωση.

Στο τέλος της ώρας, που ουσιαστικά ήταν και το τέλος της Α΄ φάσης, ζητήθηκε από τους μαθητές να προβούν σε μία αξιολόγηση της επίτευξης των στόχων. Η αξιολόγηση αναφερόταν όχι μόνο στην αποτελεσματικότητα του σεναρίου, αλλά και στον βαθμό συνεργασίας των μελών μέσα στην ομάδα και στον βαθμό συνεισφοράς

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

κάθε μέλους. Δόθηκε, τέλος, στους μαθητές προς συμπλήρωση τα τελευταία τέσσερα-πέντε λεπτά της ώρας ένας πίνακας με ερωτήματα-κριτήρια, τον οποίο κάθε μαθητής απάντησε ατομικά.

Β' φάση: Κυρίως ανάγνωση (7 ώρες)

Στη Β' φάση οι μαθητές ατομικά και ομαδικά εργάστηκαν τόσο στην αίθουσα διδασκαλίας όσο και στο εργαστήριο πληροφορικής. Τα φύλλα εργασίας που τους δόθηκαν ακολουθούσαν μία κλιμάκωση αναφορικά με το είδος των δραστηριοτήτων. Έτσι, η πρώτη ατομική εργασία περιλάμβανε ερωτήσεις που αφορούσαν στους εκφραστικούς ή αφηγηματικούς τρόπους, στα λογοτεχνικά ρεύματα, στη γλώσσα ή το ύφος του κειμένου. Η δεύτερη εργασία επικεντρώθηκε στο πώς αποτυπώνεται σε κάθε λογοτεχνικό κείμενο ο κοινωνικός ρόλος της γυναίκας, ενώ ζητήθηκε και η σύγκριση με το σήμερα, κάτι που απαιτούσε κριτική σκέψη και ικανότητα. Η τελευταία δραστηριότητα είχε πιο δημιουργικό χαρακτήρα, με αξιοποίηση πολλές φορές και της τέχνης, σύμφωνα και με τις οδηγίες του Ν.Π.Σ.

Αναλυτικά, η διδακτική πορεία της Β' φάσης είχε ως ακολούθως:

3η ώρα (αίθουσα διδασκαλίας)

Την 1^η διδακτική ώρα της Β' φάσης δόθηκαν στους μαθητές προς ανάγνωση τα κείμενα που αναφέρθηκαν παραπάνω³. Για τα λογοτεχνικά κείμενα που βρίσκονται στα σχολικά εγχειρίδια της Β' και Γ' Λυκείου μοιράστηκαν στους μαθητές φωτοαντίγραφα, ενώ για τα κείμενα που ανθολογούνται στο εγχειρίδιο της Α' Λυκείου, τα παιδιά ανέτρεχαν το βιβλίο τους. Η ανάγνωση των δύο πρώτων από τα προτεινόμενα κείμενα έγινε από εμένα ως εκπαιδευτικό, καθώς πιστεύεται πως η ανάγνωση αποτελεί μέρος της ερμηνείας του κειμένου. Οι μαθητές κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης συμπλήρωναν κάποια δελτία ανάγνωσης που τους είχαν μοιραστεί πριν την έναρξή της, ώστε να κωδικοποιήσουν τα κομβικά σημεία των κειμένων και να ελεγχθεί ο βαθμός της αναγνωστικής ανταπόκρισής τους.

³ Βλ. το πεδίο Κείμενα, σ. 10 του παρόντος σεναρίου.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ζητήθηκε από τους μαθητές να ολοκληρώσουν την ανάγνωση των υπολοίπων κειμένων βήμα-βήμα στο σπίτι, κάτι που ελάχιστοι μαθητές έκαναν. Για αυτόν τον λόγο, στις συναντήσεις που ακολούθησαν, πριν από την έναρξη της ενασχόλησης των μαθητών με τα φύλλα εργασίας, κάποιος από τους μαθητές που είχε διαβάσει τα λογοτεχνικά κείμενα αναλάμβανε να ενημερώσει για την υπόθεσή τους την υπόλοιπη τάξη, κάνοντας μία σύντομη περίληψη του έργου, έτσι ώστε όλοι οι μαθητές να γνωρίσουν το περιεχόμενο των κειμένων των υπόλοιπων ομάδων.

Μετά την ανάγνωση των δύο πρώτων κειμένων στην τάξη (*Ερωτόκριτος* και «Της νύφης που κακοπάθησε») και τη συμπλήρωση του δελτίου ανάγνωσης, τα τελευταία δύο-τρία λεπτά αυτής της τρίτης ώρας αναλώθηκαν σε ολιγόλεπτη συζήτηση για τις εντυπώσεις των μαθητών από τη μέχρι τότε ανάγνωση των κειμένων προκειμένου να ελεγχθεί ο βαθμός κατανόησής τους. Η ανάγνωση και μελέτη των παράλληλων κειμένων ζητήθηκε να γίνει σταδιακά, στο σπίτι, καθ' όλη τη διάρκεια εφαρμογής του σεναρίου.

Πρέπει εδώ να επισημανθεί πως οι μαθητές, όταν ρωτήθηκαν ποιες ήταν οι εντυπώσεις τους από τα δύο πρώτα κείμενα που διαβάστηκαν στην τάξη, τόνισαν το εύκολο, όπως χαρακτηριστικά ανέφεραν, θέμα που πραγματευόταν η παραλογή, σε αντίθεση με το κείμενο του *Ερωτόκριτου* για το οποίο επεσήμαναν την ιδιαιτερότητα της γλώσσας.

4^η-5^η ώρα (αίθουσα διδασκαλίας)

Η 2^η ώρα της Β' φάσης επί της ουσίας ξεκίνησε με δύο-τρία λεπτά συζήτηση για την πορεία της ανάγνωσης των κειμένων, αλλά και για τις εντυπώσεις που τους δημιουργήθηκαν από τα κείμενα που διάβασαν αναφορικά με την κοινωνική θέση των γυναικών, τον γάμο, τον θεσμό της προίκας ή οτιδήποτε άλλο τους έκανε εντύπωση από τα κείμενα που τους δόθηκαν. Οι μαθητές μπορούσαν να συμβουλευτούν και τα αναγνωστικά δελτία, τα οποία περιέκλειαν τα κυριότερα σημεία των έργων που τους δόθηκαν προς ανάγνωση. Παράλληλα, αξιολογήθηκε και η κατανόηση των λογοτεχνικών κειμένων που αναγνώστηκαν από τους μαθητές. Σε

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

αυτό το σημείο, έγινε αντιληπτό πως δεν είχαν όλοι οι μαθητές διαβάσει τα κείμενα που τους είχαν υποδειχθεί κατά την προηγούμενη διδακτική ώρα.

Στη συνέχεια, υποδείχθηκαν τα κείμενα με τα οποία εργάστηκε κάθε ομάδα, ενώ δόθηκαν και τα φύλλα εργασίας. Συγκεκριμένα: η 1^η ομάδα ασχολήθηκε με τη παρολογία «Της νύφης που κακοπάθησε», η 2^η με απόσπασμα από τον *Ερωτόκριτο*, η 3^η με το κείμενο «Τα μυστήρια της Κεφαλονιάς», η 4^η με το απόσπασμα από τη «Φόνισσα» του Παπαδιαμάντη, η 5^η με απόσπασμα από την «Τιμή και το χρήμα» και τέλος η 6^η ομάδα με το κείμενο του Ανδρέα Φραγκιά «Άνθρωποι και σπίτια».

Οι μαθητές ξεκίνησαν να εργάζονται αρχικά ατομικά και στην τελευταία δραστηριότητα ομαδοσυνεργατικά. Στον διαθέσιμο (δύο διδακτικές ώρες) χρόνο, οι μαθητές απάντησαν στις δύο πρώτες δραστηριότητες των φύλλων εργασίας που τους δόθηκαν, άλλοτε ατομικά, ανά μαθητή/μαθήτρια –και έτσι, η διδάσκουσα μπόρεσε να ελέγξει τον βαθμό ανταπόκρισης κάθε μαθητή– και άλλοτε ομαδικά –και έτσι αξιολογήθηκε ο βαθμός συνεργασίας των μελών της ομάδας και η συνεισφορά τους στην τελική σύνθεση των εργασιών.

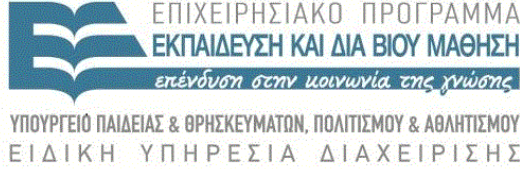
Συγκεκριμένα, για την πρώτη εργασία οι μαθητές εργάστηκαν ατομικά. Η δεύτερη δραστηριότητα, αν και οριζόταν να είναι ομαδική, μετατράπηκε σε ατομική⁴, καθώς πολλές ομάδες παραπονέθηκαν πως δεν μπορούσαν να συνεργαστούν ικανοποιητικά, αφού τα μέλη τους εξέφραζαν διαφωνίες ή δεν συμμετείχαν στη δραστηριότητα και μιλούσαν μεταξύ τους, με αποτέλεσμα τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας που επιθυμούσαν να δουλέψουν να μην μπορούν να συγκεντρωθούν.

Επιλέχθηκε, από τους μαθητές οι δύο πρώτες εργασίες τους να κρατηθούν σε χειρόγραφο μορφή.

⁴ Η διδάσκουσα οδηγήθηκε σε αυτή την αλλαγή και επειδή οι ομάδες δεν μπόρεσαν να λειτουργήσουν στη Β' φάση, όπως θα έπρεπε, λόγω έλλειψης εξοικείωσης από πλευράς των μαθητών με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο, αλλά και λόγω απώλειας κάποιων ορών, καθώς το σχολείο τελούσε υπό κατάληψη.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

6^η-7^η ώρα (εργαστήριο πληροφορικής)

Οι μαθητές έχοντας ολοκληρώσει τις δραστηριότητες της 1^{ης} και 2^{ης} ώρας της Β' φάσης ξεκίνησαν να εργάζονται ομαδοσυνεργατικά, ασχολούμενοι με την τελευταία δραστηριότητα της Β' φάσης. Με αρκετά μεγάλο ενθουσιασμό μετέβησαν στον χώρο του εργαστηρίου πληροφορικής και κάθισαν ανά ομάδα μπροστά από έναν Η/Υ. Ξεκίνησαν αμέσως να εργάζονται και πρόλαβαν να κάνουν περίπου τη μισή δραστηριότητα μέχρι τη στιγμή της λήξης της διδακτικής ώρας.

Την επόμενη διδακτική ώρα (που δεν ήταν συνεχόμενη, αλλά μεσολάβησαν δύο μέρες), οι ομάδες μετέβησαν εκ νέου στο εργαστήριο πληροφορικής και συνέχισαν τις δραστηριότητές τους, τις οποίες και ολοκλήρωσαν.

Αυτό που έκανε εντύπωση είναι πως αυτή τη φορά οι ομάδες συνεργάστηκαν καλά, εκτός από τρεις μαθητές που δεν βοηθούσαν καθόλου την ομάδα τους και κάθονταν άπραγοι, περιμένοντας τη λήξη της ώρας. Σε μια προσπάθεια προσέγγισής και ενθάρρυνσής τους, προκειμένου να ενσωματωθούν στην ομάδα, απάντησαν πως δεν είναι καλοί σε αυτά και δεν θέλησαν εν τέλει να συμμετάσχουν.

Οι ομάδες δεν συνάντησαν κάποια ιδιαίτερη δυσκολία, εκτός από τη β' ομάδα, η οποία είχε να μετατρέψει κάποιους στίχους από τη Δ' ενότητα του *Ερωτόκριτου* σε θεατρικό κείμενο. Σύμφωνα με τα λεγόμενα των μελών της συγκεκριμένης ομάδας, τους δυσκόλεψε η γλώσσα και δεν μπόρεσαν εύκολα να αποδώσουν το κείμενο στη νέα ελληνική. Εκεί χρειάστηκε να επέμβω, βοηθώντας την ομάδα.

Στη συνέχεια, ζητήθηκε από τους μαθητές να εισέλθουν στο ηλεκτρονικό περιβάλλον του Ιστολογίου της τάξης και να αναρτήσουν τις εργασίες τους. Παρά το γεγονός ότι σε ένα από τα εισαγωγικά μαθήματα πριν την εφαρμογή του σεναρίου έγινε επίδειξη στους μαθητές της λειτουργίας του, εκείνοι συνάντησαν δυσκολίες κατά την ανάρτηση, την οποία τελικώς ανέλαβα η ίδια. Τονίστηκε επανειλημμένως η ανάγκη να εισέλθουν στο Ιστολόγιο και να σχολιάσουν τις εργασίες των άλλων ομάδων, κάτι που μέχρι τότε μόνο μία μαθήτρια έχει κάνει.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

8^η-9^η ώρα (αίθουσα προβολών)

Έγινε η παρουσίαση των εργασιών των ομάδων στην ολομέλεια της τάξης, προκειμένου να επιτευχθεί η ανασύνθεση. Ακολούθησε η αξιολόγηση κάθε ομάδας από τις υπόλοιπες με κριτήρια: τον βαθμό κατανόησης των κειμένων, την ανταπόκριση των ομάδων στις προτεινόμενες δραστηριότητες, την ορθή χρήση του λόγου, την επιλογή ή όχι του κατάλληλου επικοινωνιακού πλαισίου –ανάλογα με το είδος του παραγόμενου κειμένου– και τέλος, την ικανότητα αξιοποίησης του Η/Υ.

Κάθε ομάδα με τη σειρά (πρώτα ξεκίνησε η α΄ ομάδα, ακολούθησε η β΄ κλπ.) παρουσίασε την τελευταία δραστηριότητα, για την οποία χρειάστηκε η συμβολή των νέων τεχνολογιών. Η παρουσίαση έγινε με τη βοήθεια βιντεοπροβολέα, αφού πρώτα οι εργασίες των ομάδων μεταφέρθηκαν (ακόμα και αυτές που είχαν γραφτεί στον επεξεργαστή κειμένου) στο περιβάλλον του λογισμικού δημιουργίας παρουσιάσεων από εμένα.

Μετά το τέλος της παρουσίασης της δραστηριότητας κάθε ομάδας δόθηκε χρόνος στις υπόλοιπες να σχολιάσουν το αποτέλεσμα. Οι μαθητές τόνισαν ότι τους άρεσε ιδιαίτερα η εργασία της α΄ ομάδας και το λεξιλόγιο που χρησιμοποίησε, ενώ με ρώτησαν αν βοήθησα τη συγκεκριμένη ομάδα να συντάξει το κείμενό της, κάτι, που, βέβαια, δεν είχε συμβεί. Για όλες τις ομάδες ακούστηκαν θετικά σχόλια και μάλιστα ξαφνιαστήκαν θετικά που κατάφεραν να κάνουν τόσο καλή δουλειά.

Την 8^η ώρα έγινε η παρουσίαση των εργασιών των τριών πρώτων ομάδων. Η δεύτερη ομάδα, πέρα από τη μετατροπή στίχων του *Ερωτόκριτου* σε θεατρικό, έπρεπε να προβεί και σε μία δραματοποίηση αυτού. Παρά ταύτα, λόγω της συστολής των μαθητών που αποτελούσαν τη συγκεκριμένη ομάδα, προσφέρθηκαν τα μέλη μίας άλλης ομάδας να δραματοποιήσουν το κείμενο και το έκαναν με μεγάλη μάλιστα επιτυχία, σκηνοθετώντας το με τα μέσα που είχαν διαθέσιμα εκείνη τη στιγμή και παρόλο που διάβαζαν για πρώτη φορά το κείμενο που είχαν γράψει τα μέλη της άλλης ομάδας.

Την επόμενη και τελευταία ώρα (9^η) της Β΄ φάσης παρουσίασαν τις εργασίες τους οι τρεις τελευταίες ομάδες. Η πέμπτη ομάδα που μετέτρεψε το κείμενο «Η τιμή

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

και το Χρήμα» σε θεατρικό είχε, επίσης, δραματοποίηση. Για άλλη μία φορά, όμως, όχι τα μέλη της ίδιας ομάδας, αλλά της άλλης που είχαν δραματοποιήσει και τον *Ερωτόκριτο*, προσφέρθηκαν να δραματοποιήσουν το συγκεκριμένο κείμενο.

Στο τέλος της ώρας όλοι μαζί, μαθητές και εκπαιδευτικός, αναρωτηθήκαμε για τα ακόλουθα ανεπιτεύχθηκαν οι στόχοι της Β΄ φάσης, δηλαδή:

- η παραγωγή γραπτού λόγου, ανάλογα με το επικοινωνιακό πλαίσιο και το κειμενικό είδος (άρθρο, βιβλιοπαρουσίαση κλπ),
- η κατανόηση των αφηγηματικών τεχνικών και ο ρόλος που διαδραματίζουν στο έργο,
- η συνειδητοποίηση της θέσης της γυναίκας στην οικογένεια και τον γάμο,
- η κατανόηση του τρόπου με τον οποίον η λογοτεχνία παρουσιάζει τη γυναίκα και τον κοινωνικό της ρόλο.

Γ΄ φάση: Μετά την ανάγνωση (2 ώρες)

Σκοπός αυτής της φάσης ήταν οι μαθητές να ελέγξουν τι είχαν μάθει από τη συγκεκριμένη ενότητα, τι τους άρεσε, με τι διαφώνησαν ή συμφώνησαν και γενικότερα ποια εντύπωση τους άφησαν τόσο η Α΄ και η Β΄ φάση, όσο και τα κείμενα που διάβασαν. Για αυτό, και οι δραστηριότητες της συγκεκριμένης φάσης ήταν κοινές για όλους τους μαθητές.

10^η ώρα (αίθουσα διδασκαλίας)

Οι μαθητές συνέθεσαν τις ερευνητικές τους εργασίες. Οι δραστηριότητες που τους ανατέθηκαν ήταν ομαδικές. Για λόγους οικονομίας χρόνου, καθώς είχαν ήδη χαθεί αρκετές διδακτικές ώρες και λόγω καταλήψεων, αλλά και λόγω σχολικών εορτών, οι δραστηριότητες που δόθηκαν στις ομάδες ήταν δύο, από τις οποίες έπρεπε να επιλέξουν τη μία. Καμία από τις ομάδες δεν συνάντησε κάποια ιδιαίτερη δυσκολία, αν και χρειάστηκε σε κάποιες να δώσω ορισμένες επιπλέον διευκρινίσεις, ενώ πριν την επιλογή των δραστηριοτήτων από τους μαθητές εξήγησα τον όρο βιβλιοπαρουσίαση και παρουσίασα συντόμως το περιεχόμενό της. Οι εργασίες κρατήθηκαν σε χειρόγραφη μορφή, καθώς τη συγκεκριμένη διδακτική ώρα το

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

εργαστήριο πληροφορικής δεν ήταν διαθέσιμο. Επομένως, οι ομάδες που επέλεξαν τη δραστηριότητα, για την οποία προτείνονταν να αντληθούν πληροφορίες από την ιστοσελίδα www.isotita.gr, πήραν πληροφορίες από την έντυπη μορφή της ιστοσελίδας, την οποία πριν τη διδακτική ώρα είχα εκτυπώσει.

11^η ώρα

Οι ομάδες, έχοντας ολοκληρώσει τις εργασίες τους, τις παρουσίασαν στη σχολική τάξη, ενώπιον της ολομέλειας. Κάθε ομάδα παρουσίασε την εργασία της με τη σειρά, αρχίζοντας από την α΄ ομάδα και καταλήγοντας στην στ΄. Οι υπόλοιπες ομάδες σε πραγματικό χρόνο προέβησαν σε σχόλια τόσο του περιεχομένου των εργασιών των ομάδων, όσο και της γλώσσας και του επικοινωνιακού πλαισίου που χρησιμοποίησαν, μετά από την παρουσίαση κάθε ομάδας χωριστά.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Φύλλο εργασίας Α' – Α' ομάδα

Κείμενο Παραλογή, [Της νύφης που κακοπάθησε](#), σελ. 28-30.

1^η ώρα

Δίνονται τα λογοτεχνικά κείμενα. Ξεκινά η ανάγνωση.

Β' φάση- δραστηριότητες

2^η -3^η ώρα. Σχολική τάξη.

1^α. Το κείμενο «Της νύφης που κακοπάθησε» ανήκει στις παραλογές, οι οποίες είναι πολύστιχα αφηγηματικά τραγούδα που εξιστορούν συνήθως δραματικές καταστάσεις. Εδώ ο λαϊκός ποιητής ποιους αφηγηματικούς τρόπους χρησιμοποιεί (αφήγηση, διάλογος, περιγραφή κτλ) για να εξιστορήσει το «πάθημα» της νύφης; Βρείτε 2-3 συγκεκριμένα παραδείγματα και αναφέρετε τι ακριβώς πετυχαίνει ο ποιητής με την επιλογή αυτή (π.χ στο αισθητικό αποτέλεσμα, στην προώθηση του μύθου κλπ. 5-10 γραμμές) (ατομική εργασία).

1^β. Η προίκα ως θεσμός αποτελούσε αναπόσπαστο κομμάτι του γάμου των γυναικών. Στο συγκεκριμένο κείμενο που ακριβώς φαίνεται αυτό; Πώς η προίκα ή η απώλειά της επηρεάζει τη μετέπειτα ζωή του ζευγαριού; (10-15 γραμμές) (ατομική εργασία). Συγκρίνετε με τη σημερινή εποχή.

4^η-5^η ώρα. Εργαστήριο πληροφορικής.

2. Το κείμενο που σας δόθηκε ανήκει στην 1^η περίοδο της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας και ίσως, λόγω της γλώσσας, να μην κεντρίσει με την πρώτη ανάγνωση το ενδιαφέρον των υπολοίπων μαθητών της τάξης σας. Γράψτε, λοιπόν, ένα κείμενο (έγγραφο Word) για το οπισθόφυλλο βιβλίου που περιέχει τη συγκεκριμένη

παραλογή με σκοπό να προσελκύσετε το ενδιαφέρον των συμμαθητών σας (ομαδική εργασία). Στη συνέχεια, αναρτήστε το στο ιστολόγιο, έτσι ώστε οι συμμαθητές σας να καταθέσουν τα σχόλιά τους.

6^η-7^η ώρα

Παρουσίαση των εργασιών των ομάδων.

Γ΄ Φάση-δραστηριότητες

1^η ώρα. Σχολική τάξη

1. Η «δεινή» κοινωνική θέση των γυναικών, όπως φάνηκε μέσα από τα κείμενα που διαβάσατε, δεν ήταν χαρακτηριστικό μόνο της ελληνικής κοινωνίας, αλλά και του υπόλοιπου κόσμου. Χαρακτηριστικό επ' αυτού είναι το παράλληλο κείμενο «Εβελιν» που σας δόθηκε για ανάγνωση. Γράψτε ένα μικρό άρθρο (10-15 γραμμές περίπου, ομαδική εργασία) για τη σχολική εφημερίδα, στο οποίο να εξηγήτε τις συνθήκες που δημιούργησαν στο παρελθόν μια τέτοια αντίληψη για τη γυναίκα και να επισημάνετε τι έχει αλλάξει σήμερα. Μπορείτε να αντλήσετε πληροφορίες και από το έντυπο υλικό της ιστοσελίδας που σας δόθηκε (<http://www.isotita.gr>).

ή εναλλακτικά

2. Δημιουργήστε ένα λογοτεχνικό έντυπο-αφιέρωμα με τίτλο «τα φύλα στη λογοτεχνία», το οποίο θα περιέχει μία ή δύο βιβλιοπαρουσιάσεις που θα γράψετε για οποιοδήποτε από τα κείμενα που διαβάσατε στις προηγούμενες φάσεις, κάνοντας σύντομες αναφορές σε αυτά (ομαδική εργασία).

2^η ώρα. Σχολική τάξη

Παρουσίαση των εργασιών της Γ΄ φάσης στην ολομέλεια της τάξης.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Β' φύλλο εργασίας – Β' ομάδα

Κείμενο: Κορνάρος, Βιτσέντζος, *Ερωτόκριτος*, απόσπασμα β. *Ήρθεν η ώρα κι ο καιρός* σελ.109-110

Β' φάση- δραστηριότητες

1^η ώρα:

Δίδονται τα λογοτεχνικά κείμενα. Ξεκινά η ανάγνωση.

2^η ώρα. Σχολική τάξη

1^α. Ο *Ερωτόκριτος* έχει χαρακτηριστεί ως **έμμετρο** μυθιστόρημα με έντονη λαϊκή απήχηση. Σχολιάστε τη στιχουργική του ποιήματος και απαριθμήστε λόγους για τους οποίους νομίζετε ότι το έργο απέκτησε τόσο δημοφιλή χαρακτήρα (π.χ. γλώσσα, θεματική, εκφραστικοί τρόποι κτλ). (8-10 γραμμές, γραπτή, ατομική εργασία).

1β. Από το απόσπασμα του *Ερωτόκριτου* «*Ήρθεν η ώρα κι ο καιρός*» που σας δόθηκε ξαναδιαβάστε τους στίχους 35-52, στους οποίους η Φροσύνη συμβουλεύει την Αρετούσα να υπακούσει τελικώς στη γνώμη του πατέρα της. Στη συνέχεια, διαβάστε τους στίχους 265-298 της Δ' ενότητας του *Ερωτόκριτου*, που ήδη σας ζητήθηκε να έχετε εκτυπώσει. Πώς ανακοινώνεται στην Αρετούσα η απόφαση για τον επικείμενο γάμο της; Γράψτε ένα σύντομο κείμενο για την ιστοσελίδα του σχολείου σας και σχολιάστε, λαμβάνοντας υπόψη και τους στίχους του *Ερωτόκριτου* που διαβάσατε, αν μία νέα κοπέλα της εποχής εκείνης μπορούσε να αποφασίζει για τον γάμο της. Ποια ήταν η ηθική συμπεριφορά που έπρεπε να επιδείξει απέναντι στους γονείς της; Στη συνέχεια, συγκρίνετε με τα σημερινά δεδομένα (ατομική εργασία).

4-5^η ώρα. Εργαστήριο πληροφορικής.

2. Αναζητήστε και ακούστε στο YouTube τη μελοποίηση του *Ερωτόκριτου* από τον συνθέτη Νίκο Μαμαγκάκη. Στη συνέχεια, αφού διαβάσετε εκ νέου το απόσπασμα από τη Δ' ενότητα του *Ερωτόκριτου* προσπαθήστε να το μετατρέψετε σε θεατρικό. Μεταφέρετε το κείμενό σας στο ιστολόγιο, όπου οι συμμαθητές σας θα μπορέσουν να

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

αφήσουν τα σχόλιά τους και να καταθέσουν τη γνώμη τους. Δραματοποιήστε τη συγκεκριμένη σκηνή, την οποία ήδη έχετε μετατρέψει σε θεατρικό και παρουσιάστε την στην τάξη (6^η-7^η ώρα), έχοντας ως μουσική επένδυση τη μελοποίηση του Ν. Μαμαγκάκη (ομαδική εργασία).

6^η-7^η ώρα

Παρουσίαση των εργασιών όλων των ομάδων.

Γ' φάση-δραστηριότητες

1^η ώρα. Σχολική τάξη

1. Η «δεινή» κοινωνική θέση των γυναικών, όπως φάνηκε μέσα από τα κείμενα που διαβάσατε, δεν ήταν χαρακτηριστικό μόνο της ελληνικής κοινωνίας, αλλά και του υπόλοιπου κόσμου. Χαρακτηριστικό επ' αυτού είναι το παράλληλο κείμενο «Εβελιν» που σας δόθηκε για ανάγνωση. Γράψτε ένα μικρό άρθρο (10-15 γραμμές περίπου, ομαδική εργασία) για τη σχολική εφημερίδα, στο οποίο να εξηγείτε τις συνθήκες που δημιούργησαν στο παρελθόν μια τέτοια αντίληψη για τις γυναίκα και να επισημάνετε τι έχει αλλάξει σήμερα. Μπορείτε να αντλήσετε πληροφορίες και από το έντυπο υλικό της ιστοσελίδας που σας δόθηκε (<http://www.isotita.gr>).

ή εναλλακτικά

2. Δημιουργήστε ένα λογοτεχνικό έντυπο-αφιέρωμα με τίτλο «τα φύλα στη λογοτεχνία», το οποίο θα περιέχει μία ή δύο βιβλιοπαρουσιάσεις που θα γράψετε για οποιοδήποτε από τα κείμενα που διαβάσατε στις προηγούμενες φάσεις, κάνοντας σύντομες αναφορές σε αυτά (ομαδική εργασία).

2^η ώρα. Σχολική τάξη

Παρουσίαση των εργασιών της Γ' φάσης στην ολομέλεια της τάξης.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Γ' φύλλο εργασίας – Γ' ομάδα

Κείμενο: Λασκαράτος Ανδρέας, [Τα μυστήρια της Κεφαλονιάς](#), σελ.267-270.

Β' φάση-δραστηριότητες

1^η ώρα. Σχολική τάξη

Δίδονται τα λογοτεχνικά κείμενα. Ξεκινά η ανάγνωση.

2^η-3^η ώρα. Σχολική τάξη

1^α. Στο κείμενο «Τα μυστήρια της Κεφαλονιάς» ο συγγραφέας αναφέρεται στις σχέσεις γονέων-θυγατέρων, έτσι όπως τις βλέπει στην ιδιαίτερη πατρίδα του (Ιόνια νησιά-Κέρκυρα). Παρακολουθήστε τη σκέψη του συγγραφέα και εντοπίστε τα βασικά σημεία, στα οποία περιγράφει την κοινωνική θέση της γυναίκας-κόρης (ανατροφή, ψυχαγωγία, καθημερινότητα κλπ.), δίδοντας έμφαση και στους εκφραστικούς τρόπους. Καταγράψτε τα παραπάνω και σχολιάστε τα σε ένα σύντομο κείμενο (10-12 γραμμές, γραπτή, ατομική εργασία).

1β. Σημειώστε λέξεις (ουσιαστικά, επίθετα) ή ολόκληρες φράσεις που προσδίδουν ιδιαίτερη συναισθηματική φόρτιση στην περιγραφή της κοινωνικής θέσης της γυναίκας στην Κεφαλονιά του 1856. Γιατί προβαίνει σε αυτήν την επιλογή ο συγγραφέας; Γράψτε στη συνέχεια ένα μικρό κείμενο (10 γραμμές περίπου, ατομική εργασία), στο οποίο από την οπτική γωνία μιας νέας ή και ενός νέου της εποχής μας θα αναφέρεστε στη σημερινή κοινωνική θέση της γυναίκας (ανατροφή, μόρφωση, ψυχαγωγία, γάμος, καθημερινότητα, εργασία κλπ.).

4^η-5^η ώρα. Εργαστήριο πληροφορικής

2.Αναζητήστε στην ιστοσελίδα του ψηφιακού σχολείου :

<http://digitalschool.minedu.gov.gr> το βιβλίο της *Κοινωνιολογίας* της Γ' τάξης Γενικού Λυκείου. Μεταβείτε στη σελ 80, παρατηρήστε τον πίνακα 4.2. με τίτλο «σύγκριση ρυθμίσεων Οικογενειακού Δικαίου» και διαβάστε το κεφάλαιο των σελίδων 79-81 με τίτλο «Καταμερισμός εργασίας στη σύγχρονη ελληνική οικογένεια».

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Στη συνέχεια μεταβείτε στην ιστοσελίδα <http://www.kostasbeys.gr/articles.php?s=3&mid=1096&mnu=1&id=22819> και διαβάστε το άρθρο του Κ. Μπέη. Τέλος, επισκεφθείτε το *Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής* στην ιστοσελίδα της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα www.greek-language.gr ή οποιοδήποτε άλλο ηλεκτρονικό λεξικό και αναζητήστε τη σημασία της λέξης προίκα.

Ακολούθως, καλείστε να ετοιμάσετε με το λογισμικό δημιουργίας παρουσιάσεων δυο διαφάνειες (ή περισσότερες όχι πάνω από 4-5). Στις πρώτες διαφάνειες θα προσπαθήσετε να γράψετε λέξεις ή φράσεις που προσδιορίζουν τη έννοια της λέξης «προίκα» (έχοντας υπόψη και τη σημασία της λέξης, όπως τη βρήκατε στο λεξικό) για την εποχή γραφής του κειμένου που σας δόθηκε προς μελέτη (1856). Να επισημάνετε στη συνέχεια τα κυριότερα αίτια ύπαρξης του θεσμού (να λάβετε υπόψη και τα σχετικά στοιχεία του πίνακα του βιβλίου της Κοινωνιολογίας). Στις υπόλοιπες διαφάνειες να γράψετε τι περιεχόμενο θα δίνετε εσείς σήμερα στη λέξη «προίκα». Μεταφέρετε το κείμενο των διαφανειών σας στο ιστολόγιο για να μπορέσουν οι συμμαθητές σας να καταγράψουν και τις δικές τους απόψεις.

6^η-7^η ώρα

Παρουσίαση των εργασιών όλων των ομάδων.

Γ' φάση-δραστηριότητες

1^η ώρα. Σχολική τάξη

1.Η «δεινή» κοινωνική θέση των γυναικών, όπως φάνηκε μέσα από τα κείμενα που διαβάσατε, δεν ήταν χαρακτηριστικό μόνο της ελληνικής κοινωνίας, αλλά και του υπόλοιπου κόσμου. Χαρακτηριστικό επ' αυτού είναι το παράλληλο κείμενο «Εβελιν» που σας δόθηκε για ανάγνωση. Γράψτε ένα μικρό άρθρο (10-15 γραμμές περίπου, ομαδική εργασία) για τη σχολική εφημερίδα, στο οποίο να εξηγήτε τις συνθήκες που δημιούργησαν στο παρελθόν μια τέτοια αντίληψη για τη γυναίκα και να επισημάνετε τι έχει αλλάξει σήμερα. Μπορείτε να αντλήσετε

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

πληροφορίες και από το έντυπο υλικό της ιστοσελίδας που σας δόθηκε (<http://www.isotita.gr>).

ή εναλλακτικά

2. Δημιουργήστε ένα λογοτεχνικό έντυπο-αφιέρωμα με τίτλο «τα φύλα στη λογοτεχνία», το οποίο θα περιέχει μία ή δύο βιβλιοπαρουσιάσεις που θα γράψετε για οποιοδήποτε από τα κείμενα που διαβάσατε στις προηγούμενες φάσεις, κάνοντας σύντομες αναφορές σε αυτά (ομαδική εργασία).

2^η ώρα. Σχολική τάξη

Παρουσίαση των εργασιών της Γ΄ φάσης στην ολομέλεια της τάξης.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Δ' φύλλο εργασίας – Δ' ομάδα

Κείμενο: Παπαδιαμάντης, Αλέξανδρος, [Η φόνισσα](#), απόσπασμα, σελ.43-52.

Β' φάση-δραστηριότητες

1^η- ώρα. Σχολική τάξη.

Δίδονται τα λογοτεχνικά κείμενα. Ξεκινά η ανάγνωση.

2^η -3^η ώρα. Σχολική τάξη

1^α. Η νουβέλα (=εκτενές διήγημα) αυτή του Παπαδιαμάντη, ο οποίος κατατάσσεται στη Νέα Αθηναϊκή Σχολή (εποχή που ξεκινά από το 1880), έχει αρκετά στοιχεία ρεαλιστικά και νατουραλιστικά (π.χ αναφορά στην άποψη ότι οι οικονομικές συνθήκες επηρεάζουν τη ζωή του ανθρώπου ή η αναφορά του συγγραφέα στα στοιχεία του λαϊκού πολιτισμού).

Βρείτε 2 παραδείγματα στο κείμενο που να επιβεβαιώνουν την παραπάνω άποψη. Αφού τα εντοπίσετε, να γράψετε ένα μικρό κείμενο (50-60 λέξεων) αναφέροντας γιατί, κατά τη γνώμη σας, ο Παπαδιαμάντης στο έργο αυτό κάνει χρήση στοιχείων ρεαλισμού. (γραπτή, ατομική εργασία).

1β. Μέσα από τη νουβέλα αυτή του Παπαδιαμάντη διαφαίνονται αντιλήψεις για την κοινωνική θέση της γυναίκας στην τοπική κοινωνία της Σκιάθου γύρω στα τέλη του 19^{ου} αι και αρχές του 20^{ου}. Γράψτε ένα κείμενο 10 περίπου γραμμών παρουσιάζοντας αυτήν την κοινωνική θέση, τον θεσμό της προίκας κλπ., όπως διαφαίνεται μέσα από την αφήγηση. Ποια είναι τα αίτια (σύμφωνα με τον αφηγητή, αλλά και τη δική σας άποψη) για τη διαμόρφωση της παραπάνω άποψης; Ισχύει μια τέτοια αντίληψη σήμερα; (10-15 γραμμές) (ατομική, γραπτή εργασία). Μπορείτε να μεταφέρετε τις εργασίες σας στο ηλεκτρονικό περιβάλλον στο οποίο εργάζεστε (ιστολόγιο), όπου θα υπάρξει ανατροφοδότηση από τις συμμαθητές σας.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

4^η-5^η ώρα. Εργαστήριο πληροφορικής

2. Η Φραγκογιαννού αποτελεί την κεντρική ηρωίδα του έργου «η Φόνισσα» του Παπαδιαμάντη. Ταυτιστείτε με αυτήν και καταγράψτε σε ένα έγγραφο Word τις βασικές σκέψεις της, έτσι όπως θα τις έγραφε κι εκείνη σε μία σελίδα ημερολογίου της. Μεταφέρετε το κείμενο σας στο ιστολόγιο (Wiki) προκειμένου και οι άλλες ομάδες να έχουν την ευκαιρία να καταθέσουν τις απόψεις τους.

6^η-7^η ώρα

Παρουσίαση των εργασιών όλων των ομάδων.

Γ΄ φάση-δραστηριότητες

1^η ώρα. Σχολική τάξη

1. Η «δεινή» κοινωνική θέση των γυναικών, όπως φάνηκε μέσα από τα κείμενα που διαβάσατε, δεν ήταν χαρακτηριστικό μόνο της ελληνικής κοινωνίας, αλλά και του υπόλοιπου κόσμου. Χαρακτηριστικό επ' αυτού είναι το παράλληλο κείμενο «Εβελιν» που σας δόθηκε για ανάγνωση. Γράψτε ένα μικρό άρθρο (10-15 γραμμές περίπου, ομαδική εργασία) για τη σχολική εφημερίδα, στο οποίο να εξηγήτε τις συνθήκες που δημιούργησαν στο παρελθόν μια τέτοια αντίληψη για τη γυναίκα και να επισημάνετε τι έχει αλλάξει σήμερα. Μπορείτε να αντλήσετε πληροφορίες και από το έντυπο υλικό της ιστοσελίδας που σας δόθηκε (<http://www.isotita.gr>).

ή εναλλακτικά

2. Δημιουργήστε ένα λογοτεχνικό έντυπο-αφιέρωμα με τίτλο «τα φύλα στη λογοτεχνία», το οποίο θα περιέχει μία ή δύο βιβλιοπαρουσιάσεις που θα γράψετε για οποιοδήποτε από τα κείμενα που διαβάσατε στις προηγούμενες φάσεις, κάνοντας σύντομες αναφορές σε αυτά (ομαδική εργασία).

2^η ώρα. Σχολική τάξη

Παρουσίαση των εργασιών της Γ΄ φάσης στην ολομέλεια της τάξης.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ε΄ φύλλο εργασίας – Ε΄ ομάδα

Κείμενο: Θεοτόκης, Κωνσταντίνος, *Η τιμή και το χρήμα*, απόσπασμα, σελ.143-148.

1^η- ώρα. Σχολική τάξη.

Δίδονται τα λογοτεχνικά κείμενα. Ξεκινά η ανάγνωση.

2^η -3^η ώρα. Σχολική τάξη

1^α Ο Κωνσταντίνος Θεοτόκης στις διάφορες σκηνές-επεισόδια του έργου του χρησιμοποιεί ως αφηγηματικό τρόπο τον διάλογο. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της σκηνής στην οποία ο Ανδρέας και η μάνα της Ρήνης διαπραγματεύονται την προίκα της τελευταίας. Βρείτε 3-4 συγκεκριμένα παραδείγματα χρήσης του διαλόγου στη σκηνή που προαναφέρθηκε. Τι πετυχαίνει ο συγγραφέας με τη χρήση του συγκεκριμένου αφηγηματικού τρόπου; Μετατρέψτε τον διάλογο στα παραδείγματα που ήδη βρήκατε σε απλή αφήγηση. Είναι ίδιο το αισθητικό αποτέλεσμα; Απαντήστε σε 10-12 περίπου γραμμές(γραπτή, ατομική εργασία).

1β. Στο κείμενο «Η Τιμή και το Χρήμα» διαφαίνεται ένας έντονος προβληματισμός για τη θέση της γυναίκας στην κοινωνία και την οικογένεια, αλλά και τον θεσμό της προίκας. Γράψτε ένα σύντομο κείμενο για τη σχολική εφημερίδα, στο οποίο θα παρουσιάσετε τον κοινωνικό αυτόν προβληματισμό, τον οποίο στη συνέχεια θα συγκρίνετε με τις αντιλήψεις που επικρατούν σήμερα για τον κοινωνικό ρόλο της γυναίκας και τον γάμο. (15-20 γραμμές, γραπτή ατομική εργασία). Μπορείτε να αναρτήσετε τις εργασίες σας στο ιστολόγιο, προτρέποντας τους συμμαθητές σας να σχολιάσουν τις απόψεις σας.

4^η-5^η ώρα. Εργαστήριο πληροφορικής

2. Μετατρέψτε τη σκηνή-επεισόδιο «*Λουλευτάρες κι οι δύο, ποιόνε έχουμε ανάγκη;*» σε θεατρικό έργο. Στη συνέχεια, μεταφέρετε το κείμενό σας στο ιστολόγιο, ώστε να μπορέσουν και οι συμμαθητές σας να καταθέσουν την άποψή τους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Προβείτε σε δραματοποίηση της σύγκρουσης Σιόρας Επιστήμης-Ανδρέα, την οποία θα παρουσιάσετε στην τάξη, μαζί με την παρουσίαση και των υπολοίπων εργασιών σας (6^η-7^η ώρα).

6^η-7^η ώρα

Παρουσίαση των εργασιών όλων των ομάδων.

Γ' φάση-δραστηριότητες

1^η ώρα. Σχολική τάξη

1. Η «δεινή» κοινωνική θέση των γυναικών, όπως φάνηκε μέσα από τα κείμενα που διαβάσατε, δεν ήταν χαρακτηριστικό μόνο της ελληνικής κοινωνίας, αλλά και του υπόλοιπου κόσμου. Χαρακτηριστικό επ' αυτού είναι το παράλληλο κείμενο «Εβελιν» που σας δόθηκε για ανάγνωση. Γράψτε ένα μικρό άρθρο (10-15 γραμμές περίπου, ομαδική εργασία) για τη σχολική εφημερίδα, στο οποίο να εξηγάτε τις συνθήκες που δημιούργησαν στο παρελθόν μια τέτοια αντίληψη για τη γυναίκα και να επισημάνετε τι έχει αλλάξει σήμερα. Μπορείτε να αντλήσετε πληροφορίες και από το έντυπο υλικό της ιστοσελίδας που σας δόθηκε (<http://www.isotita.gr>).

ή εναλλακτικά

2. Δημιουργήστε ένα λογοτεχνικό έντυπο-αφιέρωμα με τίτλο «τα φύλα στη λογοτεχνία», το οποίο θα περιέχει μία ή δύο βιβλιοπαρουσιάσεις που θα γράψετε για οποιοδήποτε από τα κείμενα που διαβάσατε στις προηγούμενες φάσεις, κάνοντας σύντομες αναφορές σε αυτά (ομαδική εργασία).

2^η ώρα. Σχολική τάξη

Παρουσίαση των εργασιών της Γ' φάσης στην ολομέλεια της τάξης.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΣΤ΄ φύλλο εργασίας – ΣΤ΄ ομάδα

Κείμενο: Φραγκιάς, Ανδρέας, [Άνθρωποι και σπίτια](#), σελ.240-247

Β΄ φάση-δραστηριότητες

1^η- ώρα. Σχολική τάξη

Δίδονται τα λογοτεχνικά τα κείμενα. Ξεκινά η ανάγνωση.

2^η -3^η ώρα. Σχολική τάξη.

1^α. Στο διήγημα «άνθρωποι και σπίτια» ο αφηγητής αναφέρεται στη ζωή ενός νέου ζευγαριού και στην ανέχεια που βίωναν οι απλοί άνθρωποι λίγο μετά την κατοχή. Σε ποιο γραμματικό πρόσωπο βρίσκεται η φωνή του αφηγητή; Δώστε 2-3 παραδείγματα και, αφού τα εντοπίσετε, να πείτε τι πετυχαίνει ο αφηγητής με την επιλογή του αυτή και πώς αυτή η επιλογή συμβάλλει στην κατασκευή των πορτρέτων των ηρώων; (10-12 γραμμές, γραπτή, ατομική εργασία).

1β. Σε μια αναδρομή στο παρελθόν η Γεωργία αναφέρεται στα πρόσωπα του οικογενειακού της περιβάλλοντος. Σκιαγραφήστε το πορτρέτο της μητέρας και του πατέρα της Γεωργίας. Ανταποκρίνονται τα πορτρέτα αυτά στα στερεότυπα για την κοινωνική θέση του άνδρα και της γυναίκας εκείνης της εποχής (1955); Αιτιολογήστε την απάντησή σας. Συγκρίνετε με τα σημερινά δεδομένα. (ατομική, γραπτή εργασία. 15-20 γραμμές περίπου).

4^η-5^η ώρα. Εργαστήριο πληροφορικής

2. Διαβάστε εκ νέου τα κείμενα «Η Τιμή και το Χρήμα (1914)» και «Άνθρωποι και σπίτια (1955)» και προβείτε σε μία σύγκριση μεταξύ τους, ώστε να εντοπίσετε ομοιότητες και διαφορές ως προς την κοινωνική θέση της γυναίκας και το θεσμό της προίκας. Δημιουργήστε ένα λογισμικό παρουσίασης (PowerPoint), στο οποίο σε μία ή περισσότερες διαφάνειες θα συγκεντρώσετε τις ομοιότητες μεταξύ των δύο κειμένων και στις υπόλοιπες στις διαφορές. Δημιουργήστε μία ακόμη διαφάνεια, στην οποία θα αιτιολογήσετε τις τυχόν διαφορές που εντοπίσατε, λαμβάνοντας υπόψη

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

τις κοινωνικές, ιστορικές κλπ. συνθήκες της εποχής, στην οποία αναφέρεται το κάθε κείμενο.

Μεταφέρετε την απάντησή σας στο ιστολόγιο, για να ενθαρρύνετε τους συμμαθητές σας να καταθέσουν και τις δικές τους απόψεις.

6^η-7^η ώρα

Παρουσίαση των εργασιών των ομάδων.

Γ' φάση-δραστηριότητες

1^η ώρα. Σχολική τάξη

1. Η «δεινή» κοινωνική θέση των γυναικών, όπως φάνηκε μέσα από τα κείμενα που διαβάσατε, δεν ήταν χαρακτηριστικό μόνο της ελληνικής κοινωνίας, αλλά και του υπόλοιπου κόσμου. Χαρακτηριστικό επ' αυτού είναι το παράλληλο κείμενο «Εβελιν» που σας δόθηκε για ανάγνωση. Γράψτε ένα μικρό άρθρο (10-15 γραμμές περίπου, ομαδική εργασία) για τη σχολική εφημερίδα, στο οποίο να εξηγείτε τις συνθήκες που δημιούργησαν στο παρελθόν μια τέτοια αντίληψη για τη γυναίκα και να επισημάνετε τι έχει αλλάξει σήμερα. Μπορείτε να αντλήσετε πληροφορίες και από το έντυπο υλικό της ιστοσελίδας που σας δόθηκε (<http://www.isotita.gr>).

ή εναλλακτικά

2. Δημιουργήστε ένα λογοτεχνικό έντυπο-αφιέρωμα με τίτλο «τα φύλα στη λογοτεχνία», το οποίο θα περιέχει μία ή δύο βιβλιοπαρουσιάσεις που θα γράψετε για οποιοδήποτε από τα κείμενα που διαβάσατε στις προηγούμενες φάσεις, κάνοντας σύντομες αναφορές σε αυτά (ομαδική εργασία).

2^η ώρα. Σχολική τάξη

Παρουσίαση των εργασιών της Γ' φάσης στην ολομέλεια της τάξης.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ζ. ΆΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Στην Α΄ φάση του σεναρίου, αντί ο εκπαιδευτικός να μοιράσει στις ομάδες φωτοαντίγραφο με το σχήμα⁵, στο οποίο κάθε μέλος της ομάδας συνεισέφερε μία λέξη στην άσκηση δημιουργικής γραφής, θα μπορούσαν οι μαθητές να βρίσκονται στο εργαστήριο πληροφορικής όλη την 1^η ώρα της Α΄ φάσης και, μετά την προβολή του PowerPoint, να τους ζητηθεί να δημιουργήσουν έναν εννοιολογικό χάρτη. Σε αυτόν, αφού προσδιορίσουν με μία λέξη ο καθένας τη γυναίκα του χθες και του σήμερα θα σχηματοποιήσουν τις ιδέες τους στον εννοιολογικό χάρτη. Για τη δημιουργία του οι μαθητές θα μπορούσαν να μεταβούν στην ιστοσελίδα <http://www.text2mindmap.com/> κι εκεί πατώντας στη λέξη «options» θα μπορούσαν να κάνουν τη δική τους μορφοποίηση, αλλάζοντας τη γραμματοσειρά, το χρώμα κλπ. Για τη λήψη της εικόνας του εννοιολογικού χάρτη απαιτείται πρόγραμμα που διατίθεται από τη jing, screenshot and screencast software (<http://www.techsmith.com/jing.html>).

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Κατά τη διάρκεια εφαρμογής του σεναρίου συναντήσαμε κάποιες δυσκολίες, οι οποίες όμως δεν δημιούργησαν σημαντικά προβλήματα. Πιο συγκεκριμένα:

1. οι μαθητές, κατά την πρώτη ώρα της Α΄ φάσης, όταν διατυπώθηκε η ερώτηση-αφόρμηση και δόθηκε χρόνος για συζήτηση, άρχισαν να διαφωνούν μεταξύ τους για το ποια πρέπει να είναι η σημερινή θέση της γυναίκας. Οι διαφωνίες αυτές εκφράστηκαν αφού ακούστηκαν απόλυτες απόψεις από ορισμένους μαθητές. Οι διαφορετικές αυτές απόψεις στηρίζονταν αποκλειστικά στις αντιλήψεις που έχουν παγιωθεί αναφορικά με τα φύλα και όχι τόσο στη λογική. Αποτέλεσμα όλων αυτών των διαφωνιών ήταν να αναγκαστώ να παρέμβω κυρίως για να μην παρεκτραπεί η συζήτηση και δευτερευόντως για να τηρηθεί το χρονοδιάγραμμα.

⁵ Βλ. σ. 43 στο Παράρτημα του παρόντος σεναρίου.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

2. Κατά τη διάρκεια των ομαδικών εργασιών δεν κινητοποιήθηκαν όλα τα μέλη των ομάδων όσο θα έπρεπε, ενώ κάποια άλλα δεν κινητοποιήθηκαν καθόλου, κάτι που δεν συνέβη στις ατομικές εργασίες, στις οποίες όλοι οι μαθητές, ανάλογα με τις δυνατότητές του ο καθένας, απάντησαν σε ό,τι τους ζητήθηκε. Ίσως, κάποιοι μαθητές ευφησυχάζουν, παρά τη δική μου προτροπή για το αντίθετο, όταν δουλεύουν ομαδικά ή όταν κάποια μέλη της ομάδας δείχνουν μεγαλύτερη συνέπεια από εκείνους.

3. Λόγω των αλλαγών στο ωρολόγιο πρόγραμμα, κατά τη διάρκεια αυτών των πρώτων μηνών λειτουργίας του σχολείου, δεν μπόρεσε να υπάρξει ασφαλής πρόβλεψη για τη διαθεσιμότητα του εργαστηρίου πληροφορικής. Κάτι τέτοιο, βέβαια, αφορούσε στη Γ' φάση εφαρμογής του σεναρίου, καθώς για τις δύο πρώτες δραστηριότητες της Β' φάσης υπήρχε η εναλλακτική να κρατηθούν οι εργασίες των παιδιών σε χειρόγραφη μορφή.

4. Παρατηρήθηκε, επίσης, πως αρκετές φορές χρειάστηκε να παρέμβω, έχοντας καθοδηγητικό ρόλο, αφού ορισμένες ομάδες δεν διάβαζαν σωστά τις εκφωνήσεις και χρειάστηκε να τους εξηγήσω με λεπτομέρειες βήμα-βήμα τι έπρεπε να κάνουν, ενώ η β' ομάδα δυσκολεύτηκε κατά τη μετατροπή στίχων του *Ερωτόκριτου* σε θεατρικό, λόγω της ιδιαιτερότητας της γλώσσας, ζητώντας τη βοήθειά μου.

5. Στο εφαρμοσμένο σενάριο προτείνεται η ανάγνωση ολόκληρου λογοτεχνικού έργου, καθώς πιστεύεται πως οι μαθητές έρχονται σε επαφή σε μεγαλύτερο βαθμό με τη δομή, την πλοκή του έργου, την αφήγηση, τα γεγονότα. Οι μαθητές επέλεξαν να διαβάσουν τη «Φόνισσα» του Παπαδιαμάντη, αφενός, διότι τους άρεσε η υπόθεση, παρά τη δυσκολία στη γλώσσα, και αφετέρου, διότι υπάρχει σε ψηφιακή μορφή στο διαδίκτυο. Παρόλα αυτά, ελάχιστοι μαθητές είναι αυτοί που έχουν ξεκινήσει την ανάγνωση του κειμένου, όπως, άλλωστε, συνέβη και με την ανάγνωση των υπολοίπων κειμένων, συμπεριλαμβανομένων και των παράλληλων που τους προτάθηκε σταδιακά να διαβάζουν στο σπίτι.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Κελεπούρη, Μ. & Ε. Χοντολίδου 2012. Μελέτη για τα εκπαιδευτικά σενάρια στη διδασκαλία της λογοτεχνίας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

http://www.greeklanguage.gr/sites/default/files/digital_school/3.1.3_melete_senarion_logotekhnias_2.pdf

Πρόγραμμα Σπουδών για τα μαθήματα Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία, Νέα Ελληνική Γλώσσα και Νέα Ελληνική Λογοτεχνία της Α΄ τάξης Γενικού Λυκείου, 2011, (ΦΕΚ 1562/2011 - Αριθμ.70001/Γ2).

http://digitalschool.minedu.gov.gr/modules/document/file.php/DSGL-A110/%CE%94%CE%95%CE%A0%CE%A0%CE%A3-%CE%91%CE%A0%CE%A3/programma_spoudon_ne_glossa_new.pdf

Παντζαρέλας, Π. 2012. Τα βασικά εργαλεία των ΤΠΕ στη διδασκαλία της λογοτεχνίας και οι χρήσεις τους: περιβάλλοντα παραγωγής λόγου, λογισμικό παρουσίασης και διαδίκτυο. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

http://www.greeklanguage.gr/sites/default/files/digital_school/3.1.2_pantzarelas_0.pdf

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Α. ΕΠΟΠΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ, ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΚΛΠ.

Α. Φωτογραφία (Πηγή φωτογραφιών: larnacainhistory.wordpress.com)

http://40churches.blogspot.gr/2008/01/blog-post_22.html

http://lagopodo-zakynthos.blogspot.gr/2010/05/blog-post_27.html):

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
πρόγραμμα για την ανάπτυξη

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Β. Ζωγραφική (Πηγή: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:1FzW8z3-B8UJ:mathitiskaidaskalos.blogspot.com/2012/03/11_04.html+&cd=4&hl=el&ct=clnk&gl=gr

<http://www.scribd.com/doc>)

Γιορντάνς : Ο ζωγράφος και η οικογένειά του.

Μποτερό: Οικογένεια

Ανρί Ματίς : Οικογένεια

Νικόλαος Γύζης: Οι αρραβώνες των παιδιών
1875, λεπτομέρεια.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Γ. Γλυπτική (Πηγή: <http://www.scribd.com/doc>)

Γιάννης Παππάς, *Μελέτη για άγαλμα της μητέρας,*

1955, γύψος 56X 17X19, Μουσείο Μπενάκη

Γιώργος Γεωργιάδης, *Μάνα και παιδί,*

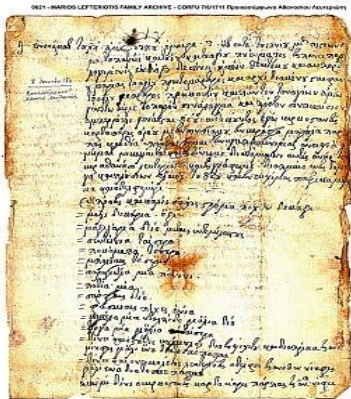
1934, ορείχαλκος, ιδιωτική συλλογή

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

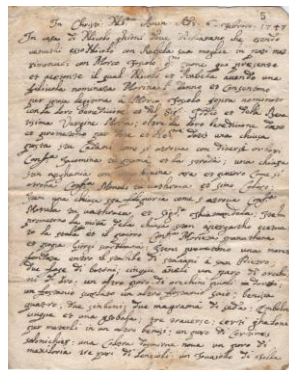
Δ. Γελοιογραφία (πηγή: www.ofmdfmi.gov.uk/index/equality/gender-equality/gender-cartoons.htm)

Ε. Προικοσύμφωνα: (πηγή φωτογραφιών: <http://250-xronia-agiatriada.blogspot.gr/2010/10/1747>, <http://www.mylefkada.gr/alles-eidiseis/diafora/7423-to-proikosymfwno.html> <http://www.inout.gr/showthread.php?t=70299>)

1895

1747 κυπριακό προικοσύμφωνο

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

